

OKTATÁS ÉS SZAKKÉPZÉS

A szubszidiaritás elvével összhangban az oktatási és szakképzési politikákról az Európai Unió (EU) egyes tagállamai döntenek. Így az EU-ra támogató szerep hárul. Egyes kihívások azonban valamennyi tagállamot egyformán érintenek – például az idősödő társadalmak, a munkavállalók körében jelentkező készséghiány, a globális verseny és a kisgyermekkorú nevelés –, ezért közös válaszokra, valamint az országok közötti együttműködésre és az egymástól való kölcsönös tanulásra van szükség^[1].

JOGALAP

Míg a szakképzést az 1957. évi Római Szerződés határozta meg a közösségi fellépés területként, addig az oktatást az 1992. évi Maastrichti Szerződés ismerte el hivatalosan az EU hatáskörébe tartozó területként. A szerződés kimondja, hogy „a Közösség a tagállamok közötti együttműködés ösztönzésével és szükség esetén tevékenységük támogatásával és kiegészítésével hozzájárul a minőségi oktatás fejlesztéséhez, ugyanakkor teljes mértékben tiszteletben tartja a tagállamoknak az oktatás tartalmára és szervezeti felépítésére vonatkozó hatáskörét, valamint kulturális és nyelvi sokszínűségüket”.

A Lisszaboni Szerződés nem változtatott az EU oktatásban és szakképzésben betöltött szerepéről szóló rendelkezéseken (XII. cím, 165. és 166. cikk). Ezenfelül olyan előírást is tartalmaz, amely „horizontális szociális záradékként” jellemezhető. Az Európai Unió működéséről szóló szerződés (EUMSZ) 9. cikke szerint: „Politikai és tevékenységei meghatározása és végrehajtása során az Unió figyelembe veszi (...) az oktatás [és] a képzés (...) magas szintjére vonatkozó követelményeket”.

Ezenkívül az Európai Unió Alapjogi Chartája, amely a szerződésekkel azonos jogi kötéssel bír (az Európai Unióról szóló szerződés 6. cikke), rögzíti, hogy: „mindenkinek joga van az oktatáshoz, valamint a szakképzésben és a továbbképzésben való részvételhez” (14. cikk), továbbá hogy „mindenkinek joga van a munkavállaláshoz és szabadon választott vagy elfogadott foglalkozás gyakorlásához” (15. cikk).

CÉLKITŰZÉSEK

Politikai alakítása és tevékenységei során az Unió figyelembe veszi a magas szintű oktatás és képzés elősegítésére vonatkozó követelményeket. Ezért az EU oktatáshoz

[1]További információkért lásd a felsőoktatásról szóló, [3.6.4.](#) számú ismertetőt.

és képzéshez kapcsolódó hosszú távú stratégiai célkitűzései, amelyeket a Tanács 2009-ben határozott meg, a következők: 1) az egész életen át tartó tanulás és a mobilitás megvalósítása; 2) az oktatás és a képzés minőségének és hatékonyságának javítása; 3) a méltányosság, a társadalmi kohézió és az aktív polgári szerepvállalás előmozdítása; 4) a kreativitás és az innováció – ezen belül a vállalkozói készségek – fejlesztése az oktatás és a képzés minden szintjén.

EREDMÉNYEK

A. Európa 2020 stratégia és Oktatás és képzés 2020

Az [Európa 2020 stratégia](#) elfogadása különösen nagy lendületet adott az oktatási és képzési politikának. Míg az oktatási és képzési rendszerek a tagállamok elsődleges hatáskörébe tartoznak, addig az EU kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy támogassa és kiegészítse az oktatási rendszerek javítására és korszerűsítésére irányuló erőfeszítéseket. Az Európa 2020 stratégia keretében a tagállamok minden évben országspecifikus ajánlások formájában külön iránymutatást kapnak a prioritást élvező reformokra vonatkozóan.

Az [oktatás és a képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszere](#) (Oktatás és képzés 2020) vázolja fel az uniós szintű közös munka eszközeit és intézkedéseit. Az Oktatás és képzés 2020 részeként az alábbi uniós referenciaértékeket határozták meg 2020-ra: 1) a négyéves kor és a kötelező általános iskolai oktatásba lépési kor közötti gyermekek legalább 95%-ának részt kell vennie a koragyermekkori nevelésben; 2) az olvasás, a matematika és a természettudományok terén gyengén teljesítő 15 évesek arányát 15% alá kell csökkenteni; 3) az oktatást és a képzést idő előtt elhagyók arányát 10% alá kell csökkenteni; 4) a 30–34 év közötti felnőttek legalább 40%-ának rendelkeznie kell felsőfokú végzettséggel; 5) átlagosan legalább a (25 és 64 év közötti) felnőttek 15%-ának részt kell vennie az egész életen át tartó tanulásban; 6) el kell érni, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkezők legalább 20%-a és a szakmai alapképzési képesítéssel rendelkező 18–34 éves korosztályba tartozók 6%-a valamennyi ideig külföldön tanuljon vagy vegyen részt képzésben; 7) az oktatási rendszerben a tanulmányaikat lezáró hallgatók (azon 20–34 évesek, akik sikeresen befejezték felső középfokú vagy felsőfokú tanulmányaikat) 82%-ának 1-3 éven belül legyen munkahelye.

A Bizottság a szakképzési intézkedések végrehajtása érdekében az Európai Szakképzésfejlesztési Központon (CEDEFOP) – az egyik decentralizált uniós ügynökségen – keresztül fejt ki tevékenységét.

B. Új európai készségfejlesztési program

A Bizottság 2016-ban „Új európai készségfejlesztési program” címmel ([COM\(2016\) 0381](#)) közleményt tett közzé, amelyben a minőségi munkához való hozzásegítés céljából a következő tíz intézkedésre tesz javaslatot annak érdekében, hogy az emberek elsajátítsák a munkaerőpiaci igényeknek megfelelő készségeket, illetve a már megszerzett készségeket jobban kihasználják:

- készséggarancia az alacsony szintű készségekkel rendelkező felnőttek számára a minimális szintű írni-olvasni tudás, számtantudás és digitális kompetencia elsajátításának elősegítése céljából;

- az európai képesítési keretrendszer felülvizsgálata;
- a „digitális készségekkel és munkahelyekkel foglalkozó koalíció” az oktatásügyi, a foglalkoztatási és az ágazati érdekelt felek összefogása céljából;
- a „készségekkel kapcsolatos ágazati együttműködés terve” a készségekkel kapcsolatos információgyűjtés javítása érdekében;
- a „harmadik országbeli állampolgárok készségprofil-készítő uniós eszköze” a migránsok készségeinek és képzéseinek mielőbbi azonosítását és készségprofiljuk meghatározását segítő;
- a szakképzés támogatása, különösen a Szakmai Készségek Európai Hete keretein belül megrendezésére kerülő események és programok által;
- a kulcskompetenciákról szóló ajánlás felülvizsgálata annak érdekében, hogy több ember sajátíthassa el a 21. században a munkához és az élethez szükséges alapvető készségeket;
- az Europass keretrendszer felülvizsgálata, hogy az emberek jobb és könnyebben használható eszközöket kapjanak készségeik bemutatására;
- javaslat a pályakövetésre vonatkozó tanácsi ajánlásra, amelynek célja a diplomások tanulmányaik és képzésük befejezése után nyújtott teljesítményének jobb megértése;
- a kiemelkedő készségekkel rendelkező és magasan képzett emberek országok közötti mozgásának („brain flow”) kezelésére vonatkozó bevált gyakorlatok elemzése és megosztása.

C. Koragyermekkorai nevelés

A [szociális jogok európai pillérének](#) elfogadása következtében a koragyermekkorai nevelés kérdése még nagyobb jelentőséggel bír. A pillér ugyanis rögzíti, hogy „a kisgyermekeknek joguk van megfizethető, jó minőségű nevelésben és gondozásban részesülni”. 2018 májusában a Bizottság jóváhagyta a magas színvonalú koragyermekkorai nevelést és gondozást biztosító rendszerekről szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot (COM(2018) 0271). A javaslat az ezen a területen alapuló korábbi munkán – elsősorban a nemzeti szakértők munkacsoportja által 2014-ben előterjesztett, [„A kisgyermekkorai nevelés és gondozás minőségi keretének alapelvei”](#) című dokumentumon – alapul.

D. Európai oktatási térség

2018 májusában a göteborgi csúcstalálkozót követően a Bizottság közzétette „Az ifjúság-, az oktatás- és a kultúrpolitika szerepe egy erősebb Európa építésében” című közleményt (COM(2018) 0268). A dokumentum felvázolja az „Európai oktatási térség” kialakítására vonatkozó elképzeléseket, többek között a felsőfokú és a felső középfokú oklevelek, valamint a külföldi tanulmányi időszakok eredményeinek automatikus kölcsönös elismerésének ösztönzéséről szóló tanácsi ajánlásra irányuló javaslatot (COM(2018) 0270).

E. Erasmus

Az [Erasmus+](#) az oktatásra, a képzésre, az ifjúságra és a sportra vonatkozó, 2014 és 2020 közötti időszakra szóló uniós program. A program az Unió korábbi – a tapasztalatcserét, az oktatási és képzési rendszerek fejlesztését, valamint az ifjúsági munkát ösztönző – kezdeményezéseire épül.

Az Erasmus+ célja az országok arra irányuló erőfeszítéseinek támogatása, hogy hatékonyan használják fel az európai emberi és társadalmi tőkében rejlő lehetőségeket, egyúttal erősítsék az egész életen át tartó tanulás elvét azáltal, hogy az oktatás és a képzés területén, illetve a fiatalokat érintő kérdések vonatkozásában összekapcsolják a formális, nem formális és informális tanulás számára nyújtott támogatást.

Az oktatás és képzés terén az Erasmus+ programban kitűzött egyedi célok a következők: 1) a kulcskompetenciák és készségek szintjének javítása, különös tekintettel a munkaerőpiacon betöltött szerepükre és a társadalmi kohézióhoz való hozzájárulásukra; 2) a minőségi fejlesztések és az innováció terén a kiválóság, illetve az oktatási és képzési intézmények szintjén a nemzetköziesítés elősegítése; 3) a nemzeti szintű szakpolitikai reformokat kiegészítő, illetve az oktatási és képzési rendszerek korszerűsítését támogató egész életen át tartó tanulás európai térsége létrejöttének ösztönzése és az ezzel kapcsolatos tudatosság növelése; 4) az oktatás és képzés nemzetközi dimenziójának erősítése; 5) a nyelvek oktatásának és tanulásának fejlesztése, valamint az EU széles körű nyelvi sokféleségének és az interkulturális érzékenység ösztönzése.

Az Erasmus+ nagyra törő célja, hogy támogassa a szinergiákat és kölcsönhatásokat az oktatás, a képzés és az ifjúság különböző területei között, felszámolja a különböző fellépések és projektformátumok közötti mesterséges határokat, támogassa az új ötleteket, új szereplőket vonjon be a munka és a civil társadalom világából, és ösztönözze az együttműködés új formáit. Az oktatási ágazat három kulcsfontosságú intézkedés keretében teljesíti e célokat: az 1. kulcsfontosságú intézkedés központi eleme a felsőoktatásban és a szakképzésben részt vevő diákok és személyzet mobilitása az oktatás valamennyi szegmensében; a 2. kulcsfontosságú intézkedés a partnerségekre összpontosít; a 3. kulcsfontosságú intézkedés pedig a szakpolitikai reformokat támogatja.

A Bizottság 2018 májusában tette közzé az utódprogramra (2021–2027) vonatkozó [javaslatot](#) (COM(2018) 0367). A dokumentum azt javasolja, hogy az egész program egyszerűen csak az „Erasmus” nevet viselje. A program általános felépítése nem változott jelentősen, ideértve az Erasmus+ keretében már létrehozott, három „fő intézkedést” is. A Bizottság ugyanakkor a 2014–2020-as programozási időszakhoz képest a költségvetés 30 milliárd euróra való megduplázását javasolja.

AZ EURÓPAI PARLAMENT SZEREPE

A Parlament mindig is támogatta a tagállamok közötti szoros együttműködést az oktatás és képzés terén, valamint az európai dimenzió hangsúlyosabbá tételét a tagállamok oktatási politikáiban. A Parlament tevékenyen részt vesz az Oktatás és képzés 2020 szakpolitikai ciklusában, és többek között [az oktatás](#)

[és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerének \(Oktatás és képzés 2020\) nyomán követéséről szóló, 2016. június 23-i állásfoglalása](#) révén reagál az említett keretrendszerben készült jelentésekre.

A. Erasmus

A Parlament eredményes erőfeszítéseket tett az Erasmus+ számára rendelkezésre álló költségvetési források növeléséért. 2016. április 12-én a Parlament elfogadta „az Erasmus+ program és a szakképzési mobilitás támogatásának más eszközei – az egész életen át tartó tanulás perspektívájából” című állásfoglalást^[2]. Ebben az állásfoglalásban a Parlament felszólítja „a Bizottságot, a tagállamokat és az állami foglalkoztatási szerveket, hogy népszerűsítsék az Erasmus+ programot és a szakképzési mobilitás előmozdítását célzó egyéb eszközöket, és növeljék azok ismertségét, különösen a kkv-k körében”. [2017. szeptember 14-i állásfoglalásában](#) a Parlament elismerte az Erasmus+ rendkívül kedvező hatását. Egyúttal hangsúlyozta, hogy az új programnak nyitottabbnak és elérhetőbbnek kell lennie, valamint felhívta a figyelmet a krediteknek az európai kreditátviteli és -gyűjtési rendszer keretében történő elismerésével kapcsolatos nehézségekre. A Parlament továbbá egy uniós elektronikus diákigazolvány létrehozását szorgalmazta, hogy a diákok Európa-szerte hozzáférjenek a szolgáltatásokhoz. A képviselők hangsúlyozták annak fontosságát, hogy a program elősegítse az aktív polgári szerepvállalást, az állampolgári ismeretek oktatását és az európai identitást.

Az Erasmus+ program következő generációja esetében a Parlament a költségvetés 41 milliárd euróra növelésével annak megháromszorozását javasolta, ami több résztvevőt és nagyobb inkluzivitást tesz lehetővé. A szakképzési csereprogramok – különösen a határ menti régiókban – szintén az új program prioritásai lesznek, és nagyobb költségvetéssel fognak rendelkezni.

B. Oktatás és foglalkoztatás

A Kulturális és Oktatási Bizottság (CULT) és a Foglalkoztatási és Szociális Bizottság (EMPL) közös saját kezdeményezésű jelentést készített az „Új európai készségfejlesztési programról” szóló bizottsági közleményről. A Parlament [2017. szeptember 14-én](#) fogadta el az állásfoglalást. A Parlament az oktatás és a készségfejlesztés holisztikus megközelítése mellett szállt síkra, felkérve a tagállamokat, hogy ne csak a foglalkoztathatóság szempontjából jelentős készségeket, hanem a társadalom számára hasznos készségeket is helyezték előtérbe. Továbbá megemlítésre kerültek az alábbi kérdések: a migránsok továbbképzésének átfogóbb megközelítése, a koragyermekkorai nevelésbe és gondozásba való befektetés, az egész életen át tartó tanulás lehetőségeinek ösztönzése, a nem formális és informális tanulás kulcsszerepe, valamint a digitális, a természettudományos, a technológiai, a műszaki tudományos és a matematikai (TTMM), illetve vállalkozói készségek elősegítése.

A CULT és az EMPL bizottságok közös jogalkotási jelentést készítettek a Bizottságnak az Europass keretrendszer aktualizálásáról szóló javaslatáról. Az új Europass

---

[2]HL C 58., 2018.2.15., 65. o.

keretrendszer az Európai Parlament és a Tanács [\(EU\) 2018/646 határozatával](#) 2018. április 18-án került elfogadásra.

C. Egyéb konkrét területek

A Parlament fokozottan odafigyel a Bizottság azon közleményeire, amelyek az oktatás és képzés konkrét területeit veszik célba. Példaként említhető a Parlamentnek [az oktatás újragondolásáról szóló, 2013. október 22-i állásfoglalása](#), [az új technológiákról és a nyitott oktatási segédanyagokról szóló, 2014. április 15-i állásfoglalása](#), [a fiatalok vállalkozói készségének oktatás és képzés révén történő előmozdításáról szóló, 2015. szeptember 8-i állásfoglalása](#), [az „Egyetemi szintű továbbképzés és távképzés az egész életen át tartó tanulásra vonatkozó európai stratégia részeként” című, 2017. szeptember 12-i állásfoglalása](#), valamint [az oktatás unióbeli korszerűsítéséről szóló, 2018. június 12-i állásfoglalása](#).

Pierre Hériard
05/2019

